

**Faillissementen:
oorzaken en schulden
in 2006**

Rudolf Timmermans en Dick Boer

Publicatiedatum CBS-website: 23 januari 2008

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2005–2006	= 2005 tot en met 2006
2005/2006	= het gemiddelde over de jaren 2005 tot en met 2006
2005/'06	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2005 en eindigend in 2006
2003/'04–2005/'06	= oogstjaar, boekjaar enz., 2003/'04 tot en met 2005/'06

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de totalen afwijkt van het totaal.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428, 2273 XZ Voorburg

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek – Facilitair bedrijf

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

Faillissementen: oorzaken en schulden in 2006

Inleiding

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verzamelt, bewerkt en publiceert de aantallen uitgesproken en beëindigde faillissementen en wettelijke schuldsaneringen voor natuurlijke personen (WSNP). Uitvoerige informatie over deze onderwerpen is te vinden in de online databank Statline, gratis te raadplegen via de internetsite van het CBS, in de tabellen [Faillissementen maandcijfers](#) of [Faillissementen: schulden, rechtsvorm](#) en de tabel [Schuldsaneringen](#).

Het CBS verricht ook aanvullend dossieronderzoek naar de omvang van de onbetaald gebleven schulden en de (vermoedelijke) oorzaak van de in de even jaren beëindigde faillissementen. Ook schuldeisersbenadeling wordt daarbij onderzocht. In deze publicatie wordt hierover verslag gedaan. Het aanvullend dossieronderzoek heeft enkel betrekking op faillissementen beëindigd door opheffing, insolventie en akkoord.

Paragraaf 1 gaat over de aanvragers, oorzaak en behandelingsduur van beëindigde faillissementen. Vervolgens wordt in paragraaf 2 ingegaan op de onbetaald gebleven schulden ten gevolge van faillissementen terwijl in paragraaf 3 informatie over strafbare benadeling bij faillissementen wordt gepresenteerd. In de bijlage worden tenslotte de gehanteerde begrippen, bronnen en wijze van verwerking besproken.

Samenvatting

In 2006 zijn bijna 9700 faillissementen beëindigd waarvan bijna zeventig procent door opheffing wegens gebrek aan baten. Door omzetting in een schuldsaneringsregeling zijn ruim vijfhonderd faillissementen beëindigd.

Bij de beëindigde faillissementen van vennootschappen is bij één op de drie sprake van economische oorzaken van het faillissement. Bij de beëindigde faillissementen van eenmanszaken is dit aandeel slechts zeventien procent.

Exclusief de door schuldsanering beëindigde faillissementen zijn er ruim negen duizend faillissementen in 2006 beëindigd. De onbetaald gebleven schuld van deze zaken bedraagt 3,1 miljard euro. Dit is gemiddeld 341 duizend euro per faillissement. Bij de in 2004 beëindigde faillissementen de onbetaald gebleven schuld nog gemiddeld 318 duizend euro per faillissement.

In acht procent van de beëindigde zaken was sprake van zekere benadeling van schuldeisers. Hiermee is een bedrag van 284 miljoen euro aan onbetaald gebleven schuld gemoeid. Bij tien procent van de zaken was sprake van waarschijnlijke benadeling van schuldeisers. Hiermee is een bedrag van 352 miljoen euro gemoeid.

1. Beëindigde faillissementen

In 2006 zijn 9 665 faillissementen beëindigd, waarvan 6 614 door opheffing wegens gebrek aan baten, 2 339 door boedelvereffening en 166 door akkoord (staat 1). Bijna zeventig procent van de beëindigde faillissementen in 2006 betreft een opheffing wegens gebrek aan baten. In 2004 was dit nog in 77 procent van de beëindigingen het geval. In 2006 werden 546 faillissementen door schuldsanering beëindigd. Omzetting van een faillissement in een schuldsanering is een wijze van beëindiging waarbij géén uitkeringen plaats kunnen vinden. Uitkeringen vinden dan namelijk pas plaats in het erop volgende schuldsaneringstraject. Van faillissementen omgezet in een schuldsanering is dan ook niet de onbetaald gebleven schuld te bepalen. Daarom worden in het vervolg van dit artikel alleen de overige beëindigingen (9 119 faillissementen) beschouwd.

Staat 1
Beëindigde faillissementen naar wijze van beëindiging ¹⁾

	2000	2002	2004	2006	2000	2002	2004	2006
	abs.				%			
Beëindigd door								
boedelvereffening	178	254	998	2 339	4,5	6,0	15,9	24,2
akkoord	266	162	122	166	6,7	3,8	2,0	1,7
opheffing	3 315	3 533	4 819	6 614	83,7	83,5	76,8	68,4
schuldsanering	202	285	334	546	5,1	6,7	5,3	5,6
Totaal	3 961	4 234	6 273	9 665	100	100	100	100

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Aanvragers

In staat 2 wordt een overzicht gegeven van beëindigde faillissementen van respectievelijk vennootschappen en overige rechtspersonen, eenmanszaken en natuurlijke personen en nalatenschappen naar de wijze van aanhangig maken.

In het verslagjaar 2006 is 53 procent van de beëindigde faillissementen van vennootschappen op eigen verzoek aanhangig gemaakt. Bij de eenmanszaken en natuurlijke personen lag dit aandeel aanzienlijk lager respectievelijk 19 en 10 procent. Vier van de tien in 2006 beëindigde faillissementen van vennootschappen is op verzoek van schuldeisers aanhangig gemaakt.

In 2006 zijn ruim twee duizend faillissementen van natuurlijke personen (72%), die van rechtswege zijn uitgesproken na een mislukte schuldsaneringsregeling, beëindigd.

Staat 2
Beëindigde faillissementen naar wijze aanhangig maken en rechtsvorm, 2006

	Vennootschappen e.d.	Eenmanszaken	Natuurlijke personen en nalatensch.	Totaal
Na surseance van betaling	320			320
Na schuldsanering		271	2 072	2 344
Op eigen aangifte	2 660	244	294	3 199
Op verzoek van				
personeel	266	46		312
fiscus en UWV	318	153		471
bank/financieringsmaatschappij	76	24	47	147
overig en onbekend	1 332	519	477	2 327
Totaal ¹⁾	4 972	1 257	2 890	9 119

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Oorzaak

Aangenomen mag worden dat verslechterende macro-economische omstandigheden zich het hevigst of het eerst laten voelen bij de slechter functionerende bedrijven. Het is dan ook niet altijd duidelijk vast te stellen of het niet tijdig verzetten van de bakens, of niet tijdig de tering naar de nering zetten, toe te rekenen valt aan mismanagement of economische problemen. In dit soort gevallen is voor de bepaling van de oorzaak van het faillissement de zienswijze van de curator gevolgd.

Het spreekt vanzelf dat er soms meerdere oorzaken aan te geven zijn. In dit soort gevallen is er gekozen voor de door de curator of rechter-commissaris aangegeven belangrijkste oorzaak.

De faillissementsoorzaak bij natuurlijke personen (zonder eenmanszaak) geven wij niet cijfermatig weer. In het faillissementsdossier is in de regel weinig informatie aanwezig over de oorzaak van het faillissement. De indruk bestaat dat de schulden die uiteindelijk leiden tot het faillissement veelal zijn opgebouwd door het uitgavenpatroon niet tijdig genoeg aan te passen aan een gewijzigde inkomenssituatie. Indien men dan gedwongen is (jarenlang) van een uitkering rond te komen wordt de financiële situatie uitzichtloos. Een andere oorzaak van het faillissement van natuurlijke personen is het faillissement van een VoF of CV waar de natuurlijke persoon vennoot van is. De natuurlijke persoon gaat dan wegens de aansprakelijkheidsrelatie eveneens failliet. Een wel cijfermatig weergegeven categorie is die van de natuurlijke personen die als ondernemer schulden hebben opgebouwd en na het beëindigen van het ondernemerschap (de eenmanszaak) alsnog failliet gaan.

In staat 3, grafiek 1 en grafiek 2 vallen onder de categorie 'dubieuze handelingen' de oorzaken 'bodembeslag', 'kredietstop', 'lege b.v.'s' en 'dubieuze handelingen'. Dit zijn vaak faillissementen die rieken naar strafbare benadeling.

Van de in 2006 beëindigde faillissementen is bij 29 procent van de faillissementen van vennootschappen en overige rechtspersonen sprake van mismanagement. Eén op de drie faillissementen vindt zijn oorzaak in economische redenen. Ruim één op de elf afgewikkelde faillissementen in 2006 is een gevolg van het faillissement van de holding of moeder- of zusterbedrijven.

Staat 3
Beëindigde faillissementen van bedrijven en instellingen naar oorzaak ¹⁾

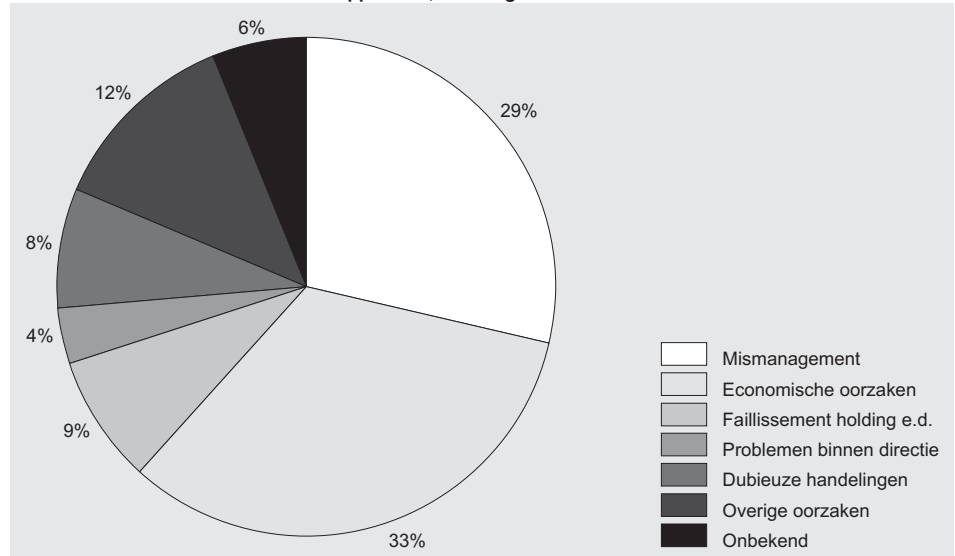
	Mis- manage- ment	Econo- mische oorzaken	Faillisse- ment holding, moeder-/ zuster-/ bedrijven	Problemen binnen directie	Dubieuze hande- lingen, lege B.V.'s	Overige oorzaken	Oorzaak onbekend	Totaal
Vennootschappen en overige rechtspersonen								
2000	802	473	162	78	211	332	115	2 173
2002	728	467	390	91	135	293	84	2 188
2004	962	949	385	143	299	472	175	3 334
2006	1 422	1 639	423	182	387	610	309	4 972
Eenmanszaken								
2000	334	131			49	348	89	951
2002	213	95			45	353	62	768
2004	250	100			64	357	62	833
2006	345	218			61	543	90	1 257

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

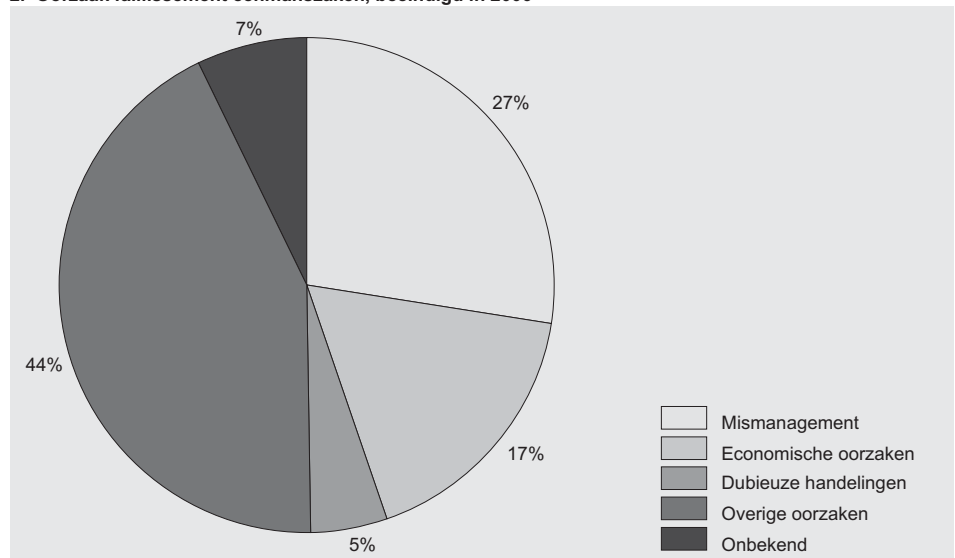
Bij de eenmanszaken is ruim één op de vier faillissementen een gevolg van mismanagement. Ruim één van de zes zaken is om economische redenen failliet gegaan. Naast bedrijfsorzaken komt het bij eenmanszaken ook voor dat als privé-persoon het uitgavenpatroon niet tijdig wordt aangepast aan de gewijzigde inkomenssituatie. Deze oorzaak is in de categorie 'overige oorzaken' gerubriceerd, mede waardoor het aandeel van deze categorie vrij groot is.

1. Oorzaak faillissement vennootschappen e.d., beëindigd in 2006

Bron: CBS.

2. Oorzaak faillissement eenmanszaken, beëindigd in 2006

Bron: CBS.

Behandelingsduur en rechtsvorm

Bijna de helft van het aantal beëindigingen bestaat uit beëindigingen van besloten vennootschappen (staat 4). De beëindigingen van deze categorie nemen in de periode 2004–2006 met ruim 50 procent toe van 2 931 naar 4 430. Ook bij de natuurlijke personen is sprake van een forse stijging. Het aantal beëindigingen in deze categorie neemt met ruim 60 procent toe van 1 772 in 2004 tot 2 890 in 2006. De ontwikkeling bij de eenmanszaken is eveneens opvallend. Het aantal beëindigde faillissementen neemt daar in de periode 2004–2006 met de helft toe van 833 in 2004 tot 1 257 in 2006. De forse toename van het totaal aantal beëindigingen is met name toe te schrijven aan de forse toename van het aantal uitgesproken faillissementen in de periode 2000 tot en met 2005.

In 2006 is bijna een derde van de beëindigde faillissementen binnen één jaar beëindigd en is bij 23 procent de behandelingsduur drie jaar of langer geweest. De faillissementen van natuurlijke personen zijn in meer dan 56 procent van de gevallen binnen één jaar afgehandeld, van de eenmanszaken zijn bijna vier van de tien zaken binnen één jaar afgehandeld. De afhandeling van zaken, langer dan drie jaar, wordt voornamelijk veroorzaakt door faillissementen van besloten vennootschappen, vanwege de grote complexiteit van de zaak, met grote sommen geld en vaak vele schuldeisers.

Staat 4
Beëindigde faillissementen naar rechtsvorm en behandelingsduur 1)

	Natuurlijke personen		Bedrijven en instellingen						Totaal	
			eenmans-zaken		besloten vennootschappen		overige rechtsvormen			
	2004	2006	2004	2006	2004	2006	2004	2006	2004	2006
Maanden										
tot 6	518	896	61	165	107	139	13	37	701	1 233
6 tot 12	436	736	164	302	376	518	68	84	1 044	1 656
12 tot 18	307	467	144	250	499	692	83	108	1 033	1 489
18 tot 24	170	246	101	175	442	602	49	77	762	1 085
24 tot 36	178	312	117	179	593	1 013	60	99	948	1 589
36 tot 48	79	102	85	67	318	554	47	47	529	781
48 tot 60	29	63	57	32	170	319	23	32	279	471
meer dan 60	55	70	104	86	426	592	58	59	643	815
Totaal	1 772	2 890	833	1 257	2 931	4 430	403	542	5 939	9 119

Bron: CBS.

1) Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

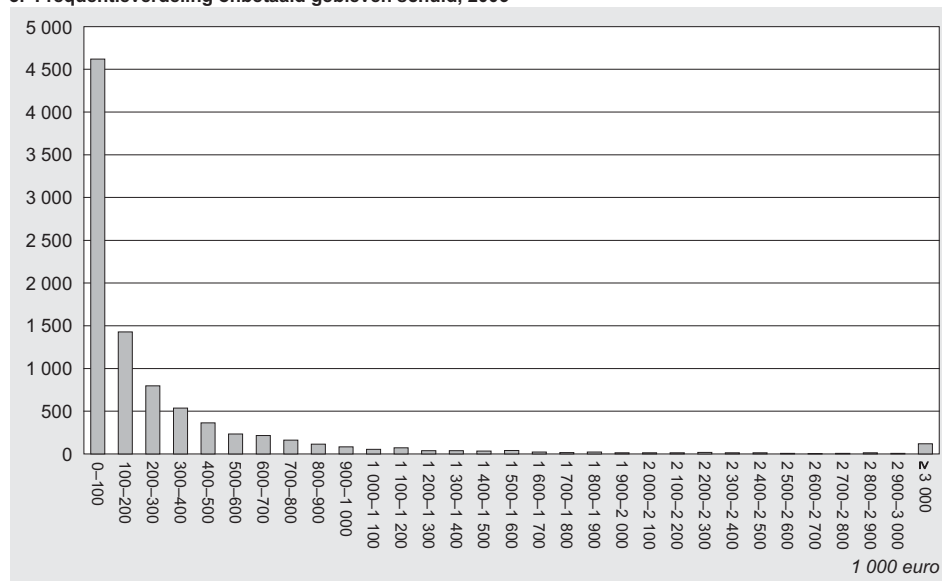
2. Onbetaald gebleven schulden bij faillissementen

Vergelijking schulden 2004/2006

In 2006 zijn 9 119 faillissementen beëindigd (2004: 5 939). Het gaat om beëindigde faillissementen van 4 972 vennootschappen en rechtsvormen niet zijnde vennootschappen, 1 257 eenmanszaken en 2 890 natuurlijke personen. Ten gevolge van deze faillieten is in totaal 3,1 miljard euro aan schulden onbetaald gebleven (2004: 1,9 miljard euro). Dit is gemiddeld 341 duizend euro per faillissement (2004: 318 duizend euro). Ondanks de toename van de onbetaald gebleven schuld per faillissement nam de gemiddelde recovery rate (het gemiddelde percentage van de schuld dat uiteindelijk is betaald) toe van 4,5 procent (2004) tot 5,0 procent (2006).

Het totale bedrag aan onbetaald gebleven schuld van de in 2006 beëindigde faillissementen is, met name door het sterk toegenomen aantal beëindigingen, met 64 procent gestegen ten opzichte van 2004. Het gemiddelde bedrag aan onbetaald gebleven schulden aan de fiscus en bedrijfsvereniging is gestegen tot 92 duizend euro per rechtspersoon. De mediaan van de totaal onbetaald gebleven schulden bedraagt bijna 96 duizend euro. Bij driekwart van de beëindigde faillissementen lag het bedrag van de onbetaald gebleven schulden onder de 300 duizend euro. Bij zes procent van de beëindigde faillissementen lag de onbetaalde schuld boven de één miljoen euro (grafiek 3). Het gemiddeld per faillissement onbetaald gebleven bedrag is in vergelijking met 2004 met slechts zeven procent gestegen.

3. Frequentieverdeling onbetaald gebleven schuld, 2006

In 2006 betreft iets meer dan de helft van het aantal onderzochte beëindigde faillissementen een rechtspersoon, vennootschap onder firma of een CV (vennootschappen e.d.). Deze faillissementen namen ruim 85 procent van het totale bedrag aan onbetaald gebleven schulden voor hun rekening. In totaal hebben de vennootschappen e.d. bijna 2,7 miljard euro aan schulden onbetaald gelaten. In vergelijking met 2004 betekent dit een stijging met 67% (2004: 1,6 miljard euro). Per beëindigd faillissement is dit gemiddeld 541 duizend euro (2004: 484 duizend euro). Ook hier is sprake van een scheve verdeling. De helft van de beëindigde faillissementen een onbetaalde schuld heeft onder de 212 duizend euro. Van de beëindigde faillissementen van vennootschappen had tien procent een onbetaalde schuld boven de één miljoen euro.

De gemiddelde recovery rate nam bij de vennootschappen e.d. iets af van 4,3 procent tot 4,1 procent. De overall recovery rate in 2006 bedroeg 15%, hetgeen echter te wijten was aan één groot in 2006 beëindigd faillissement met een zeer hoge recovery rate. Dat faillissement heeft een grote invloed op de overall recovery rate, wanneer het buiten beschouwing wordt gelaten bedraagt de overall recovery rate over 2006 namelijk 4,8 procent.

De totale onbetaalde schuld bij faillissementen van de in 2006 beëindigde faillissementen van eenmanszaken bedraagt in 2006 224 miljoen euro en ligt hiermee 68% hoger dan in 2004 (133 miljoen euro). De in 2006 beëindigde faillissementen van eenmanszaken hebben gemiddeld 178 duizend euro aan schuld onbetaald gelaten. Ten opzichte van 2004 betekent dit dat de gemiddelde onbetaald gebleven schuld met 12 procent toegenomen is. De gemiddelde recovery rate nam in lijn hiermee af van 5,0 procent tot 4,8 procent.

Tweederde van het aantal beëindigde faillissementen van eenmanszaken laten schulden onbetaald onder de 150 duizend euro. Ruim vier procent van deze faillissementen laat een schuld achter van minder dan tien duizend euro. De onbetaalde schuld aan de fiscus en de bedrijfsvereniging is in 2006 bijna verdubbeld in vergelijking met 2004.

Bij de natuurlijke personen is het gemiddelde bedrag aan onbetaald gebleven schuld 68 duizend euro. Dit is 16 procent lager dan het bedrag in 2004. In ruim twintig procent van deze faillissementen is het bedrag van onbetaald gebleven schuld lager dan tien duizend euro. In ruim driekwart van het aantal beëindigde faillissementen van natuurlijke personen ligt de onbetaald gebleven schuld lager dan vijftig duizend euro. De gemiddelde recovery rate nam in lijn met de afgenomen onbetaald gebleven schuld toe van 4,5 procent (2004) tot 6,5 procent (2006).

Bij natuurlijke personen en bij eenmanszaken zijn de uitkeringen aan overige preferente en concurrente schuldeisers relatief laag. In het verslagjaar is bij de eenmanszaken en natuurlijke personen voor de overige preferente en concurrente schuldeisers (na aftrek van de faillissementskosten) drie respectievelijk vier miljoen euro beschikbaar. In de voorgaande twee verslagjaren was dit minder dan helft (1 respectievelijk 2 miljoen euro). In 2006 is dit gemiddeld respectievelijk ruim tweeduizend en ruim duizend euro per faillissement. Van de totale schulden aan overige preferente en concurrente schuldeisers wordt slechts ruim twee respectievelijk bijna drie procent uitbetaald (2004: 2 procent).

Een groot deel van de door de curatoren gerealiseerde activa is afgedragen aan de zogenaamde separatisten. In de regel zijn dit leveranciers die eigendomsvoorbehoud hebben gemaakt, leasemaatschappijen en financiers die (een deel van) de bezittingen krachtens zekerheidsoverdracht buiten het faillissement kunnen houden. In 2006 is door de curatoren een bedrag van 139 miljoen euro voor de separatisten gerealiseerd. Daarvan is 116 miljoen euro aan de separatisten van de vennootschappen en overige rechtspersonen afgedragen (zie staat 5 en staat 6). Het totale bedrag dat door de separatisten is gerealiseerd, is niet of nauwelijks vast te stellen. Dit komt doordat de realisatie hiervan zich veelal buiten de curator om voltrekt.

Bovengenoemde bedragen van de onbetaald gebleven schulden zijn aan de lage kant. Bij het onderzoek is voorzichtigheidshalve steeds de laagste raming van schulden aangehouden. Vele 'gewone' crediteuren nemen bij gebrek aan enig uitzicht op betaling dikwijls niet meer de moeite een vordering bij de curator in te dienen.

Staat 6 geeft een overzicht van de activa en passiva, boedelkosten en uitgekeerde bedragen van de sinds 1998 beëindigde faillissementen van besloten vennootschappen. Het gemiddeld per rechtspersoon onbetaald gebleven bedrag is in vergelijking met het voorgaande jaar met vijftien procent gestegen. Het gemiddelde bedrag aan onbetaald gebleven schulden aan de fiscus en bedrijfsvereniging is gestegen tot 146 duizend euro per rechtspersoon (+32%). Van de in 2006 afgewikkelde faillissementen hebben de fiscus en de bedrijfsverenigingen bijna tien procent van hun openstaande vorderingen op de besloten vennootschappen geïnd. De overige preferente en concurrente schuldeisers hebben samen slechts twee procent van hun vorderingen op de besloten vennootschappen uitbetaald gekregen.

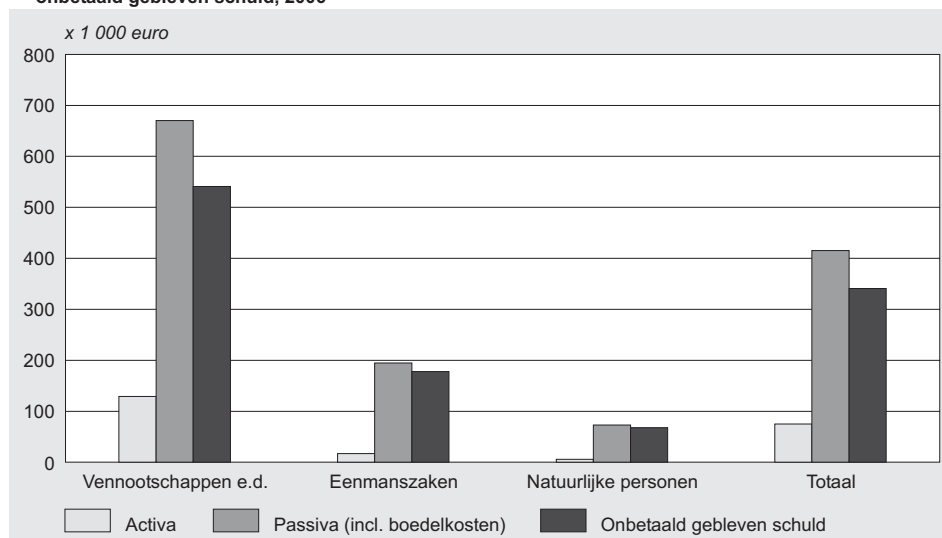
Staat 5
Beëindigde faillissementen naar rechtsvorm, activa, boedelkosten, passiva en onbetaald gebleven schuld ¹⁾

	Natuurlijke personen		Bedrijven en instellingen				Totaal	
	2004	2006	Eenmanszaken		Vennootschappen e.d.		2004	2006
			2004	2006	2004	2006		
Beëindigde faillissementen	1 772	2 890	833	1 257	3 334	4 972	5 939	9 119
<i>mln euro</i>								
Gerealiseerde activa daarvan afgedragen aan bank of andere rechthebbende krachtens zekerheids- overdracht, leasing e.d.	16	28	20	33	254	758	290	820
	7	11	8	12	63	116	78	139
Saldo activa	9	17	12	21	191	643	212	681
Schulden aan boedelkosten	8	13	11	17	136	249	155	278
fiscus en UWV	26	57	52	100	418	761	496	918
overige preferente en concurrente schuldeisers	118	143	81	128	1 249	2 322	1 448	2 592
Totaal	152	213	144	245	1 803	3 332	2 099	3 789
Saldo activa uitgekeerd aan boedelkosten	5	10	7	13	97	182	110	204
fiscus en UWV	2	3	3	6	32	73	37	82
overige preferente en concurrente schuldeisers	2	4	1	3	58	388	62	394
Totaal uitgekeerd	9	17	11	21	188	643	208	680
Onbetaald gebleven schuld w.o. aan fiscus en UWV	143	195	133	224	1 615	2 690	1 890	3 109
	24	54	49	94	386	688	459	836
<i>x 1 000 euro</i>								
Gemiddeld onbetaald gebleven schuld w.o. aan fiscus en UWV	81	68	159	178	484	541	318	341
	14	19	59	75	116	138	77	92
%								
Gemiddelde recovery rate	4,5	6,5	5,0	4,8	4,3	4,1	4,5	5,0
Overall recovery rate	2,8	3,5	3,0	3,9	5,4	15,0	5,1	13,6

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

4. Beëindigde faillissementen naar rechtsvorm en gemiddelde bedragen van activa, passiva en onbetaald gebleven schuld, 2006

Bron CBS.

Staat 6
Beëindigde faillissementen van besloten vennootschappen naar activa, boedelkosten, passiva en onbetaald gebleven schuld ¹⁾

	2000	2002	2004	2006
Besloten vennootschappen	1 812	1 906	2 931	4 430
<i>mln euro</i>				
Gerealiseerde activa	228	157	234	378
daarvan afgedragen aan bank of andere rechthebbende krachtens zekerheidsoverdracht, leasing e.d.	104	63	59	104
Saldo activa	124	93	176	274
Schulden aan boedelkosten	93	72	125	228
fiscus en UWV	204	231	356	717
overige preferente en concurrente schuldeisers	710	611	1 131	1 824
Totaal	1 007	914	1 612	2 769
Saldo activa uitgekeerd aan boedelkosten	76	55	90	164
fiscus en UWV	34	25	30	69
overige preferente en concurrente schuldeisers	14	13	54	41
Totaal uitgekeerd	124	93	173	274
Onbetaald gebleven schuld w.o. aan fiscus en UWV	883	821	1 438	2 496
	170	206	326	649
<i>1 000 euro</i>				
Gemiddeld onbetaald gebleven schuld w.o. aan fiscus en UWV	487	431	491	563
	94	108	111	146
%				
Gemiddelde recovery rate	5,2	4,5	4,1	4,1
Overall recovery rate	5,3	4,5	5,7	4,3

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Staat 7
Beëindigde faillissementen van vennootschappen e.d. naar activa, passiva en wijze van aanhangig maken, 2006

	Aantal vennootschappen e.d.	Activa	Passiva excl. boedelkosten		
			totaal	waarvan aan	
			fiscus en UWV	overige preferente en concurrente crediteuren	
<i>mln euro</i>					
Na surseance van betaling	320	67,6	444,5	78,1	366,4
Op eigen aangifte	2 660	157,3	1 347,2	365,3	981,9
Op verzoek van personeel	266	5,2	125,1	58,2	66,9
fiscus en UWV	318	16,3	138,2	80,4	57,8
bank/financieringsmaatschappij	76	6,5	93,7	8,7	85,1
overig en onbekend	1 332	389,6	934,1	170,4	763,5
Totaal ¹⁾	4 972	642,5	3 082,8	761,1	2 321,6

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Staat 8
Beëindigde faillissementen van eenmanszaken naar activa, passiva en wijze van aanhangig maken, 2006

	Aantal eenmans- zaken	Activa	Passiva excl. boedelkosten		
			totaal	waarvan aan	
				fiscus en UWV	overige preferente en concurrente crediteuren
<i>mln euro</i>					
Na surseance van betaling	16	0,7	3,8	1,3	2,5
Na schuldsanering	271	1,2	23,4	6,7	16,8
Op eigen aangifte	244	3,8	47,9	20,1	27,8
Op verzoek van					
personeel	46	1,0	10,7	5,2	5,5
fiscus en UWV	153	4,2	48,3	30,1	18,1
bank/financieringsmaatschappij	24	0,7	3,8	0,9	2,9
overig en onbekend	503	9,8	89,9	35,8	54,1
Totaal ¹⁾	1 257	21,4	228,0	100,2	127,7

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Staat 9
Beëindigde faillissementen van natuurlijke personen en nalatenschappen naar activa, passiva en wijze van aanhangig maken, 2006

	Aantal natuurlijke personen en nalaten- schappen	Activa	Passiva excl. boedelkosten		
			totaal	waarvan aan	
				fiscus en UWV	overige preferente en concurrente crediteuren
<i>mln euro</i>					
Na schuldsanering	2 072	6,8	62,4	9,2	53,2
Op eigen aangifte	294	2,4	30,6	8,6	22,0
Op verzoek van					
bank/financieringsmaatschappij	47	1,4	23,4	5,8	17,7
overig en onbekend	477	6,8	83,3	33,2	50,0
Totaal ¹⁾	2 890	17,5	199,7	56,8	142,9

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

3. Strafbare benadeling en onbetaald gebleven schuld

Strafbare benadeling van schuldeisers bij beëindigde faillissementen

Hoewel het onderzoek alle beëindigde faillissementen omvat, worden in deze paragraaf alleen gegevens over bedrijven en instellingen gepresenteerd. Dit betekent dat de gegevens over strafbare benadeling van schuldeisers bij natuurlijke personen buiten beschouwing blijven. Vanaf het verslagjaar 2004 heeft er een uitbreiding van de vraagstelling plaats gevonden met betrekking tot de (financiële) afwikkeling en strafbare benadeling van schuldeisers van het faillissement. Hierdoor is het mogelijk geworden om, per 2004, onderscheid te maken tussen zekere en waarschijnlijke strafbare benadeling van schuldeisers.

In 2006 was bij acht procent van de beëindigde faillissementen sprake van zekere strafbare benadeling, net als in 2004. Bij tien procent is sprake van waarschijnlijke strafbare benadeling, in 2004 was dit nog acht procent.

Naar rechtsvormen gezien is relatief de meeste zekere strafbare benadeling geconstateerd bij de categorie besloten vennootschappen (9%), gevolgd door de categorie overige rechtsvormen. In 2004 was in de categorie overige rechtsvormen procentueel gezien de meeste zekere strafbare benadeling van schuldeisers.

Staat 10
Beëindigde faillissementen van bedrijven en instellingen naar rechtsvorm en strafbare benadeling van schuldeisers ¹⁾

	Eenmans- zaken	Besloten vennootschap	Vennootschap onder firma	Overige rechtsvormen	Totaal
2000					
Geen	854	1 626	137	178	2 798
Zeker	97	185	12	32	327
Totaal	951	1 812	150	211	3 125
2002					
Geen	690	1 774	129	126	2 720
Zeker	78	133	13	13	237
Totaal	768	1 906	142	139	2 956
2004					
Geen	739	2 392	200	147	3 478
Zeker	41	271	3	20	335
Waarschijnlijk	53	268	3	30	354
Totaal	833	2 931	206	197	4 167
2006					
Geen	1 153	3 490	287	178	5 108
Zeker	51	418	14	19	502
Waarschijnlijk	53	522	15	29	619
Totaal	1 257	4 430	316	226	6 229

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

In absolute zin scoren de besloten vennootschappen het hoogst bij zekere strafbare benadeling van schuldeisers (2006: 418, 2004: 271).

Door het hogere aantal beëindigde faillissementen van bedrijven en instellingen is het aantal zaken, waarbij sprake is van zekere strafbare benadeling, in 2006 met 50 procent gestegen ten opzichte van 2004.

Omvang onbetaald gebleven schulden in geval van fraude

Van de onbetaald gebleven schuld van de in 2006 beëindigde faillissementen is 22 procent toe te schrijven aan zaken met zekere en waarschijnlijke strafbare benadeling van schuldeisers (18 procent van de zaken). Tien procent van de onbetaald gebleven schuld is toe te schrijven aan zaken met zekere strafbare benadeling (8 procent van de zaken).

In 2004 was elf procent van de onbetaald gebleven schuld toe te schrijven aan zaken met zekere strafbare benadeling (8 procent van de zaken).

Bij eenmanszaken met zekere strafbare benadeling (4 procent van de eenmanszaken) bedraagt de onbetaald gebleven schuld: 16 miljoen euro, dit is zeven procent van de totale onbetaald gebleven schuld in deze categorie. Vergeleken met 2004 is de omvang van dit bedrag ruim dertig procent hoger uitgekomen.

Bij de categorie besloten vennootschappen is een zelfde beeld te zien. De onbetaald gebleven schuld bij zekere strafbare benadeling van schuldeisers is gestegen van 167 miljoen euro in 2004 tot 247 miljoen euro in 2006 (+48%). Dit is 10 procent van de onbetaald gebleven schuld voor 8 procent van de besloten vennootschappen. De gemiddeld onbetaald gebleven schuld daalde van 617 duizend euro in 2004 naar 591 duizend euro in 2006 (-4%).

Staat 11
Onbetaald gebleven schuld in beëindigde faillissementen van bedrijven en instellingen naar rechtsvorm en strafbare benadeling van schuldeisers ¹⁾

	Eenmans- zaken	Besloten vennootschap	Vennootschap onder firma	Overige rechtsvormen	Totaal
<i>mln euro</i>					
2000					
Geen	106	774	18	55	954
Zeker	28	109	1	7	144
Totaal	134	883	19	62	1 098
2002					
Geen	98	760	20	32	910
Zeker	75	61	2	1	139
Totaal	173	821	22	33	1 049
2004					
Geen	110	1 136	39	104	1 389
Zeker	12	167	0	14	193
Waarschijnlijk	10	135	0	19	165
Totaal	133	1 438	39	137	1 747
2006					
Geen	182	1 955	51	90	2 277
Zeker	16	247	3	18	284
Waarschijnlijk	26	294	3	28	352
Totaal	224	2 496	57	136	2 913

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Staat 12
Gemiddeld onbetaald gebleven schuld in beëindigde faillissementen van bedrijven en instellingen naar rechtsvorm en strafbare benadeling van schuldeisers ¹⁾

	Eenmans- zaken	Besloten vennootschap	Vennootschap onder firma	Overige rechtsvormen	Totaal
<i>1 000 euro</i>					
2000					
Geen	286	937	131	306	327
Zeker	289	588	86	210	442
Totaal	141	487	127	293	352
2002					
Geen	142	429	152	252	335
Zeker	963	459	156	99	589
Totaal	226	431	152	238	355
2004					
Geen	149	475	194	707	400
Zeker	296	617	63	679	576
Waarschijnlijk	194	503	126	646	466
Totaal	159	491	191	695	419
2006					
Geen	158	560	178	502	446
Zeker	314	591	233	951	566
Waarschijnlijk	494	564	199	981	569
Totaal	178	563	182	603	468

Bron: CBS.

¹⁾ Door ophoging kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

Gehanteerde begrippen

- *Wijze beëindiging.* Een faillissement kan worden beëindigd door vernietiging, ophefing (wegens gebrek aan baten), insolventie (boedelvereffening), akkoord of het uitspreken van een schuldsaneringsregeling bij natuurlijke personen. Indien een faillissement is vernietigd of wordt omgezet in een schuldsanering, wordt aangenomen dat er in het geheel geen sprake is geweest van een faillissement.

Staat het voor de curator min of meer vast dat hij bij de afwikkeling van het faillissement geen uitkering zal kunnen doen aan schuldeisers met concurrente vorderingen en uit het beschikbare actief – na betaling van boedelschulden – slechts een uitkering beschikbaar zal zijn voor schuldeisers met preferente vorderingen, dan dient de curator de weg te volgen van afwikkeling volgens art. 137a e.v. Fw. De wet bepaalt dat in dat geval geen verificatievergadering noodzakelijk is en regelt de uitkering aan de preferente schuldeisers via een vereenvoudigde uitdelingslijst.

- *Onbetaald gebleven schulden.* Het CBS verricht onderzoek naar de onbetaald gebleven schulden van beëindigde faillissementen. Niet altijd zijn alle dossiers van beëindigde faillissementen beschikbaar. Op basis van het aantal ontbrekende dossiers en het aantal beëindigde faillissementen, wordt een factor berekend die gebruikt wordt voor ophoging van de financiële gegevens.

Iedere rechtbank is in zekere mate autonoom in de wijze van afwikkeling van faillissementen. Voor het uitgevoerde dossieronderzoek betekent dit dat de mate van gedetailleerdheid van verslaglegging van de faillissementscurator aan de rechter-commissaris per rechtbank kan verschillen. Dit speelt vooral bij faillissementen, waarbij weinig of geen baten zijn (te verwachten). De omvang van de vorderingen van de concurrente crediteuren wordt dan geraamd evenals de schulden aan de bedrijfsvereniging en belastingdienst.

Het salaris dat daadwerkelijk aan de curator wordt uitbetaald is afkomstig uit de activa. Zijn er geen activa dan ontvangt de curator geen salaris. Soms wordt het salaris vastgesteld aan de hand van een door deze ingediende declaratie (ongeacht of er voldoende activa zijn) of het salaris wordt gelijkgesteld aan de aanwezige activa. Dit laatste is veelal te weinig om van een redelijke vergoeding voor de curator te kunnen spreken. In de gevallen dat er na het uitbetalen van het salaris van de curator en overige boedelkosten nog activa over zijn, maar alleen voldoende voor de superpreferente schuldeisers fiscus en bedrijfsvereniging, wordt deze activa overgemaakt naar de belastingdienst met het verzoek dit pondspondsgewijs te verdelen tussen de bedrijfsvereniging en de fiscus.

- Onder de *behandelingsduur van een faillissement* wordt verstaan: het tijdsverloop tussen de datum van faillietverklaring en de datum waarop het faillissement door de rechtbank wordt beëindigd. De duur is op dagen bepaald en een maand is gesteld op 30 dagen.
- Een faillissement kan op onderstaande wijzen aanhangig gemaakt worden:
 - Eigen aangifte;
 - Verzoek schuldeisers;
 - Vordering van het Openbaar Ministerie;
 - Ambtshalve;
 - Na surseance van betaling;
 - Van rechtswege na mislukte schuldsaneringsregeling.

De schuldeisers kunnen nog onderscheiden worden naar: bank/financieringsmaatschappij, bedrijfsvereniging, fiscus, personeel en overige schuldeisers. Indien de aanvrager van het faillissement directeur/aandeelhouder is van de desbetreffende besloten vennootschap, wordt de aanvraag beschouwd als eigen aangifte.

- *Oorzaken van een faillissement:*
 - Mismanagement: allerlei administratieve en organisatorische problemen zoals onvoldoende debiteurenbewaking, financieringsproblemen waaronder te hoge vaste lasten.
 - Economische oorzaken: concurrentieproblemen, omzet- of prijsdalingen, smaakveranderingen bij het publiek.
 - Problemen binnen de directie;
 - Bodembeslag fiscus;
 - Lege b.v.'s;
 - Dubieuze handelingen;
 - Kredietstop door banken;
 - Overig;
 - Onbekend.

- *Overall recovery rate:* percentage dat aangeeft welk gedeelte van de totale schulden over alle faillissementen (excl. de boedelkosten) wordt uitgekeerd. Het gaat hier om schulden (fiscus, uvv, overige preferente en concurrente schulden) die bestaan op het moment van het faillissement en alle uitkeringen aangaande die schulden.

- *Gemiddelde recovery rate:* percentage dat aangeeft welk gedeelte van de schulden per faillissement (excl. de boedelkosten) er gemiddeld wordt uitgekeerd. Het gaat hier om schulden (fiscus, uvv, overige preferente en concurrente schulden) die bestaan op het moment van het faillissement en alle uitkeringen aangaande die schulden.

- *Mediaan:* de waarde van de middelste, naar grootte gerangschikte, waarneming.

- *Separatisten:* dit zijn leveranciers die eigendomsvoorbehoud hebben gemaakt, lease-maatschappijen en financiers die (een deel van) de bezittingen krachtens zekerheids-overdracht buiten het faillissement kunnen houden.

- *Strafbare benadeling.* Tijdens het onderzoek naar onbetaald gebleven schulden van beëindigde faillissementen is ook nagegaan of de faillissementsdossiers aanwijzingen van de curator bevatten over strafbare benadeling van de schuldeisers door gefailleerde. In dit kader moet bij strafbare benadeling van de schuldeisers vooral worden gedacht aan het verrichten van handelingen (dan wel nagelaten hebben van verplichte handelingen), die strafbaar zijn gesteld in titel XXVI van het Wetboek van Strafrecht (benadeling van schuldeisers of rechthebbenden, art. 340 tot en met 349), evenals het stelselmatig niet betalen van verschuldigde belastingen en premies van de volks- en werknemersverzekeringen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen zekere en waarschijnlijke strafbare benadeling.

- *Van zekere strafbare benadeling van schuldeisers* is sprake indien er sprake is van een of meer van de volgende situaties:
 - Er is sprake van bestuurdersaansprakelijkheid en er is een schikking geweest en/of er is een succesvolle procedure geweest.
 - Er is sprake van paulianeus handelen en er is een schikking geweest en/of er is een succesvolle procedure geweest.
 - Er is sprake van onrechtmatig handelen en er is een schikking geweest en/of er is een succesvolle procedure geweest.
 - Er is aangifte gedaan door de curator.

- *Van waarschijnlijke strafbare benadeling van schuldeisers* is sprake indien er sprake is van een of meer van de volgende situaties en er géén sprake is van zekere strafbare benadeling:
 - Er is sprake van bestuurdersaansprakelijkheid maar er is geen succesvolle procedure geweest of er is niet overgegaan tot het nemen van rechtsmaatregelen of schikking.
 - Er is sprake van paulianeus handelen maar er is geen succesvolle procedure geweest of er is niet overgegaan tot het nemen van rechtsmaatregelen of schikking.
 - Er is sprake van onrechtmatig handelen maar er is geen succesvolle procedure geweest of er is niet overgegaan tot het nemen van rechtsmaatregelen of schikking.

Bronnen van gegevens

De griffies van de rechtbanken zijn de berichtgevers voor de faillissementsstatistiek. Het CBS verkrijgt vrijwel onmiddellijk na het uitspreken van het vonnis tot faillietverklaring een kennisgeving. Voor de faillietverklaarde bedrijven en instellingen wordt deze informatie met behulp van het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) van het CBS aangevuld met bedrijfstypering, grootteklasse, rechtsvorm en datum van inschrijving in het Handelsregister. Informatie met betrekking tot beëindigde en vernietigde faillissementen wordt eveneens van de griffies verkregen. Aanvullende gegevens over de in de even jaren door akkoord, insolventie of opheffing beëindigde faillissementen zijn vergaard via dossieronderzoek. De aanvullende informatie wordt onttrokken aan de verslagen, aantekeningen en brieven die zich in de dossiers op de rechtbanken bevinden. Van de in 2006 door opheffing, insolventie en akkoord beëindigde faillissementen zijn 439 dossiers niet aangetroffen. Voor deze dossiers is bijgeschat.

Bewerking van gegevens

De groepering van de faillissementen heeft plaatsgehad naar diverse gezichtspunten, onder meer naar soort rechtspersoon, regio en bedrijfstypering.

In beginsel is een onderscheid gemaakt tussen bedrijven en instellingen en natuurlijke personen. Gefailleerde vennoten, van eveneens gefailleerde vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen, worden afzonderlijk als faillissement geteld.

De onder de eenmanszaken getelde faillissementen betreffen juridisch gezien alleen de eigenaren van die eenmanszaken. Zij vallen onder de bedrijven en instellingen.

In de tabellen wordt voor de geografische indeling bij de natuurlijke personen uitgegaan van de woongemeente dan wel de laatst bekende woongemeente van de failliet; is ook deze onbekend dan wordt uitgegaan van de gemeente waar betrokkene zijn beroep uitoefende. Bij rechtspersonen wordt uitgegaan van de statutaire of wettelijke zetel. Dit behoeft niet de gemeente te zijn waar de (bedrijfs-)activiteiten daadwerkelijk worden uitgeoefend.

Bij de indeling naar economische activiteit van bedrijven en instellingen is de 'Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI '93)' gehanteerd. De codering heeft plaatsgevonden met behulp van het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) van het CBS. Wordt het betreffende bedrijf niet aangetroffen in het ABR, dan vindt benadering van de faillissementscurator plaats met het verzoek om informatie te verschaffen over de onderneming, voordat het faillissement werd uitgesproken. Indien de failliet in loondienst is, wordt dit faillissement meegeteld bij de natuurlijke personen.